

fosas se realizó en 2010 y localizaba 179. Seis años después, a finales de 2016, ya eran 380.

La comarca que más tiene en Tarragona es el Priorat, con medio centenar, algo lógico porque allí se ubicaron los hospitales de campaña que atendían a los heridos de la Batalla del Ebre. Los que no sobrevivían eran inhumados en campos cercanos. Le sigue la Ribera d'Ebre, con 43. Las comarcas en las que menos se han hallado son la Conca de Barberà (3), Alt Camp (4) y Montsià (4).

Tras la localización por la URV de esas 138 fosas, la Generalitat sacó a concurso la apertura de las fosas y el estudio de las mismas. Una empresa leridana, Iltirta Arqueología, ganó el concurso, en detrimento de la propia URV. Iltirta

En la demarcación constan 173 fosas, medio centenar de ellas en la comarca del Priorat

ta comenzó por excavar una fosa situada en Miravet porque el terreno estaba a punto de ser labrado. Se hallaron un centenar de cadáveres de soldados.

En coincidencia con el 80 aniversario de la Batalla del Ebre, el Govern hizo públicos los hallazgos a bombo y platillo. Y aquí sobrevino el enfado del alcalde. El Ayuntamiento no fue informado.

«Se pusieron una medalla por algo que podría haber hecho cualquiera en 15 minutos. Falta más trabajo de puertas adentro y menos política de escaparate. Falta mucha más conexión y comunicación con el territorio. Lo pueden hacer mucho mejor. Lo digo desde el cariño», sentencia Borrell.

«Falta voluntad real»

«Hay voluntad política para hallar a los desaparecidos de la Batalla del Ebre, pero falta que sea real, que se note», dice Antoni Borrell.

MEMÒRIA ÉS DEMOCRÀCIA

ROGER HEREDIA JORNET
President Associació Banc
d'ADN i familiars de desapareguts
a la Guerra Civil

Anàlisi

El repte. La memòria ha de ser símbol de tolerància, de rebuig dels totalitarismes i de reconeixement de totes les persones que han patit persecució

Al 80è aniversari de la fi de la Batalla de l'Ebre, podem afirmar que l'Estat espanyol continua violant els drets bàsics de tota democràcia. El cop d'estat del genocida Francisco Franco va provocar la victòria del feixisme i 500.000 morts. Més de 114.000 persones (alguns experts diuen que en poden ser més de 140.000) encara continuen desaparegudes i confirmen que l'Estat espanyol és el país amb més fosques comunes del món, després de Cambodja.

Recordo que, fa un parell d'anys, escrivia en aquest diari quines polítiques de memòria s'estaven portant a terme i cap a on havíem de caminar. Dos anys en què, des de les entitats de memòria i, en general, des de la societat civil, no hem deixat de treballar per rebatre l'oblit. També des de la Generalitat de Catalunya han treballat per implementar unes polítiques de memòria democràtiques basades en la reparació i fomentades en els principis de les Nacions Unides de la veritat, justícia, reparació i garanties de no repetició.

A Catalunya, tenim un mapa de fosques amb més de 500 pendents d'obrir, un cens de familiars de desapareguts amb gairebé 6.000 inscrits, 50.000 sentències sumaríssimes franquistes anul·lades, milers de mostres d'ADN recollides i un pla de fosques que ens ha portat, per exemple, a obrir la de Miravet i el Soleràs.

Jaume Guinau, amb la seva dona i filla. Jaume va desaparèixer a la Batalla de l'Ebre. FOTO: DT

Però, tot i això, encara són moltes les mancances que queden per resoldre passats 80 anys. Dins l'àmbit de les entitats de memòria hi ha la sensació que les polítiques no són participatives, poc transversals i, fins i tot, excloents. Sensació estandarditzada de poca coordinació entre el treball de la societat civil i el Govern.

Tot just fa una setmana es tanca el procés participatiu per esmenar l'avantprojecte de la nova llei de memòria que s'està preparant a Catalunya.

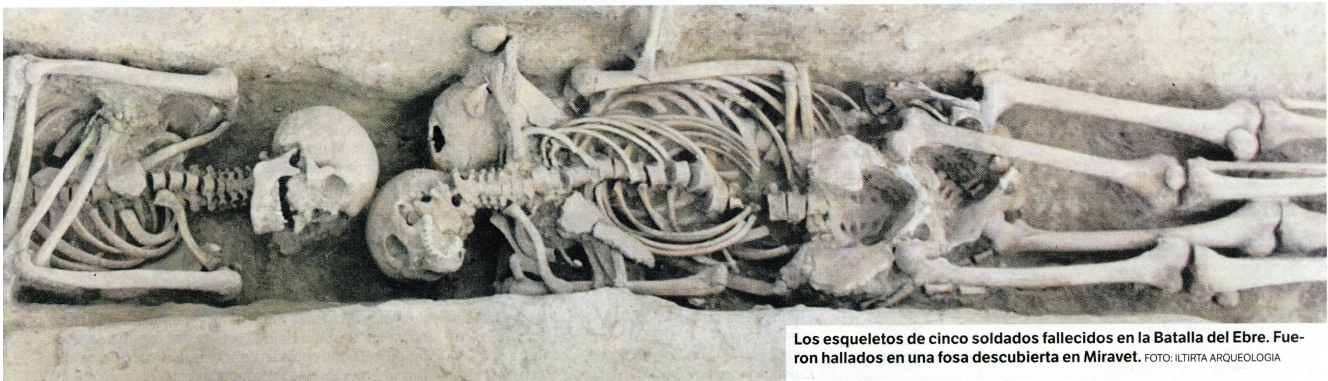
És essencial que la nova llei aporti transparència en les actuacions, trenqui amb els vells monòpolis i tingui les dades obertes als familiars que encara busquen

als seus desapareguts. Dades obertes pel que fa als treballs a les fosques, amb la possibilitat d'assistir a les exhumacions, com es fa a qualsevol democràcia, així com la celeritat en la gestió de les restes humanes i els encreuaments genètics.

Això cal fer-ho amb la col·laboració i cooperació de l'administració local, de les entitats i la ciutadania i amb l'experiència i el coneixement dels experts. Si això no acaba sent així, el resultat serà el fracàs.

Cal prioritzar la identificació de les persones desaparegudes com urgència humanitària. Cal la coordinació estratègica entre organismes amb l'obertura de les fosques i que sigui de manera sistemàtica. Cal incloure el concepte jurídic de desaparició forçada o involuntària de les víctimes del període 1936-1977. No podem permetre que les restes humanes de les víctimes de la guerra continuïn escampades per les muntanyes sense cap mena de control.

Convençuts que, amb el treball de tots plegats, ho aconseguirem i afrontarem el futur amb el repte que la memòria es converteixi en símbol permanent de tolerància, de rebuig dels totalitarismes i de reconeixement de totes les persones que han patit persecució a causa de llurs opcions personals, ideològiques o de consciència i sinònim de democràcia.

Los esqueletos de cinco soldados fallecidos en la Batalla del Ebre. Fueron hallados en una fosa descubierta en Miravet. FOTO: ILTIRTA ARQUEOLOGIA